

Ouders en profielkeuze, hoeveel invloed hebben ze?

Welke rol spelen ouders bij de profielkeuze van hun kind in het vmbo? En in hoeverre heeft beeldvorming over techniek hier invloed op? Sterk Techniekonderwijs vroeg de Erasmus School of Economics (SEOR) om hier onderzoek naar te doen. Wat blijkt: hoe beter geïnformeerd de ouders zijn, hoe meer invloed zij denken te hebben.

Techniek en technische beroepen hebben een redelijk positief imago bij ouders van vmbo-leerlingen, blijkt uit het onderzoek dat gedaan is voor het rapport 'Kiezen voor technisch vmbo: de rol van ouders en hun beeld van techniek'. Wel noemen ouders vooral de 'traditionele' beroepen en aspecten van de sector als hen gevraagd wordt naar hun eerste gedachten. Een meerderheid van de ouders meent ook dat je aanleg moet hebben voor techniek.

De rol van de ouders

Leerlingen en scholen zien dat ouders een belangrijke rol spelen in het keuzeprocess. De leerlingen vinden de mening van de ouders buitengewoon belangrijk, vooral omdat hun ouders hen het beste kennen en weten wat er bij hen zou passen. Ook wordt de informatie van ouders als meest betrouwbaar gezien, in vergelijking met school of vrienden. Onderzoek onder mbo-studenten liet eerder zien dat studenten zich meer verbonden voelden met de opleiding als zij hun ouders raadpleegden bij de keuze. Desondanks zeggen de studenten wel dat deze mening niet doorslaggevend is en zij zelf de keuze maakten.

Uit de online enquête onder 925 ouders van vmbo-leerlingen, blijkt dat zij hun rol als minder groot zien. 40 procent denkt enige tot veel invloed te hebben gehad, 60 procent denkt dat die invloed beperkt of zelfs afwezig was.

Ouders die voor het eerst met de profielkeuze van een kind te maken krijgen, zijn iets onzekerder, over zowel de invulling van de eigen rol als over de 'consequenties' van deze keuze op jonge leeftijd. Ook zegt driekwart van de ouders dat de keuze van het kind al snel duidelijk was. Is er meer twijfel, dan spelen ouders ook een grotere rol.

Ouders met een migratieachtergrond zeggen vaker het gevoel te hebben dat zij over te weinig kennis en capaciteiten beschikken om hun kind bij de profielkeuze te ondersteunen, blijkt uit bestaand onderzoek. Aan de andere kant hebben de opvattingen van de ouders ook een grotere invloed op de profielkeuze van hun kinderen. Deze groep ouders geeft vaker aan dat zij behoefte hebben aan meer informatie over hoe zij hun kind bij de keuze kunnen helpen.

Beeldvorming over techniek

Ouders van vmbo-leerlingen vinden techniek belangrijk voor de maatschappij. Ook leerlingen zeggen dat hun ouders het vak techniek op school belangrijk vinden. Er is makkelijk een baan te vinden met een technische opleiding, denken de ouders terecht. Ook zien zij veel toekomstperspectief en denken zij dat banen in de technieksector de komende jaren belangrijker worden. Toch zijn deze positieve oordelen voor hen geen doorslaggevende reden om het eigen kind te stimuleren om voor die richting te kiezen. Het belangrijkste blijft dat een kind een keuze maakt die aansluit op zijn of haar wensen en mogelijkheden.

Een andere meespelende factor in het kiezen voor techniek is ook de keuze voor een middelbare school. Niet elke school biedt technische profielen aan en leerlingen op scholen zonder deze profielen, komen ook minder snel hiermee in contact. Bij het zoeken naar een school wordt vaak gekeken naar de afstand van huis naar school en wordt er geluisterd naar andermans ervaringen. Het onderwijsaanbod speelt bij de schoolkeuze een minder grote rol. Er wordt daarnaast niet snel van school gewisseld, ook niet als er gaandeweg elders andere mogelijkheden worden ontdekt.

Negatieve oordelen over omstandigheden

Er kleven ook negatieve waardeoordelen aan technische vakken en beroepen, blijkt uit andere onderzoeken. Zo komen de termen 'moeilijk', 'onveilig', 'vies', 'smal carrièrepad' en 'vooral voor jongens' voorbij. Ouders met een migratieachtergrond hebben vaker een negatief beeld over de arbeidsomstandigheden in de sector. Ze denken vaker dat het technische werk onveilig, gevaarlijk of zwaar is. Deze ongunstige oordelen worden door de ouders die aan de enquête hebben meegedaan minder vaak genoemd.

Uit de online enquête voor dit onderzoek blijkt dat ouders de moeilijkheidsgraad van de techniekprofielen hoger inschatten dan Zorg en Welzijn of Landbouw. Economie wordt als het moeilijkst gezien.

Een losstaand maar interessant gegeven is het feit dat techniek niet wordt gezien als iets voor meisjes. Dit zorgt voor een gebrek aan zelfvertrouwen bij deze groep, aldus bestaand onderzoek. Meisjes betwijfelen hun eigen technische vaardigheden en waarderen hun prestaties en talent veelal lager dan jongens met soortgelijke prestaties. Door het inzetten van vrouwelijke rolmodellen en de focus op het kunnen aanleren van vaardigheden, kan deze groep mogelijk toch geïnteresseerd worden voor de sector.

Ruimte voor loopbaanbegeleiding

De meeste ouders voelen zich door de LOB en de daarvoor gebruikte instrumenten, benaderingen en adviezen voldoende geïnformeerd. De hulpmidde-

len die hiervoor gebruikt worden, lijken dus bij hun behoeften aan te sluiten. Vooral de een-op-een-gesprekken worden getipt om ouders en leerlingen bij de profielkeuze te helpen. Een gunstige samenwerking tussen school en ouders is daarbij belangrijk om dit proces goed te laten verlopen.

Het betrekken van ouders bij LOB hangt deels samen met de organisatie van de scholen, blijkt uit bestaand onderzoek. Er moet ruimte zijn om ouders te betrekken, maar daarvoor moet er ook draagvlak zijn op de scholen. Belangrijk daarbij zijn de organisatorische mogelijkheden van de school en de wil van de ouders om mee te werken. Wordt er te veel georganiseerd, dan kan dit voor ouders te omvangrijk worden en voor de school organisatorische problemen opleveren.

Het gebruik van reguliere en relevante contactmomenten, zoals een open dag of voorlichting, kan ouders enthousiasmeren. Ook wordt aanbevolen om ouders praktijkervaring te laten opdoen, hiermee kan ook benadrukt worden dat je geen aanleg hoeft te hebben voor techniek.

Drie aanknopingspunten

Op basis van het onderzoek zijn er drie aanknopingspunten uit te lichten, aldus de makers. Zo moeten leerlingen en ouders op scholen zonder technische profielen alsnog geïnformeerd worden over technische keuzevakken op de eigen of andere scholen. Scholen zonder technische profielen kunnen eventueel technische keuzevakken gaan aanbieden om deze sector meer aandacht te geven.

Ook moet er meer de nadruk gelegd worden op het feit dat technische vaardigheden aan te leren zijn, en aanleg geen rol speelt. Zo kan het lonen om ouders ook te betrekken bij praktijkervaringen, om zo hun beeld van de sector te verruimen.

Het onderzoek laat zien dat een 'doelgroepgerichte' aanpak van voorlichting niet erg waardevol is. Er is geen duidelijke samenhang te vinden tussen achtergrondkenmerken van ouders, in combinatie met beeldvorming, profielkeuze en de mate van invloed. Het kan wel lonen om de beeldvorming van ouders met een migratieachtergrond positief proberen te beïnvloeden.

Door het gebruik van enkele instrumenten voor LOB kan er meer aandacht komen voor de rol die ouders bewust en onbewust spelen. Een voorbeeld hiervan zijn thuisopdrachten, die als voordeel hebben dat deelname voor ouders laagdrempelig is en dat het informeren zo organisatorisch gemakkelijker is. Dit soort hulpmiddelen lijken ook aan te sluiten op de behoefte van ouders, zij zeggen behoefte te hebben aan meer informatie over de profielkeuze.

TIPS OM TECHNIEK MEER ONDER DE AANDACHT TE BRENGEN

- Scholen zonder technische profielen kunnen wel technische keuzevakken aanbieden om de sector meer aandacht te geven.
- Scholen zonder technische profielen zouden ouders en leerlingen alsnog moeten informeren over technische keuzevakken op de eigen locatie of bij andere scholen.
- Focus in de voorlichting op het feit dat technische vaardigheden kunnen worden aangeleerd, en geen kwestie van aanleg zijn.
- Ouders praktijkervaring op laten doen, kan helpen bij het krijgen van nieuwe inzichten over de sector en het werk.
- Een 'doelgroepgerichte' aanpak van voorlichting helpt niet veel. Het kan wel nuttig zijn om de beeldvorming van ouders met een migratieachtergrond op een positieve manier proberen te beïnvloeden.

TIPS OM LOB TE VERBETEREN

- Een-op-een gesprekken met ouders en leerlingen worden als positief ervaren in de zoektocht naar het juiste profiel.
- Het gebruik van thuisopdrachten zorgt voor een laagdrempelige manier van informeren die makkelijk te organiseren is. Dit voorziet ouders meteen in hun behoefte aan meer informatie over de profielkeuze.